

De Culturele Loopbaan centraal

In de hoofdlijnenbrief van staatssecretaris Zijlstra d.d. 10 juni 2011 kiest hij voor een nieuw in te richten kennisinstituut voor amateurkunst en cultuureducatie¹ dat disciplineoverstijgend werkt en een scala aan taken uitvoert voor cultuureducatie, inclusief erfoededucatie, kunsteducatie en amateurkunst. Daarbinnen geeft het kennisinstituut tevens ondersteuning aan alle professionele cultuur instellingen betreffende de educatieve taken van die instellingen. Ook de vorming van netwerken en kenniskringen met universiteiten, hogescholen, kunstvakopleidingen en amateurkoepels ziet de staatssecretaris als een coördinerende taak van deze nieuwe instelling.

De staatssecretaris onderscheidt drie hoofdtaken:

- Professionalisering van de educatiefunctie in de cultuursector en deskundigheidsbevordering binnen de amateurkunst, zowel bestuurlijk als artistiek inhoudelijk (inclusief kunsteducatie)
- Landelijke informatie- & netwerkfunctie voor zowel cultuureducatie als amateurkunst
- Onderzoek & monitoring, waaronder een onderzoeksagenda voor de beleidsontwikkeling.

Het nieuwe kennisinstituut zal nauw samenwerken met het nieuwe Fonds Podiumkunsten en Cultuurparticipatie wat betreft de programma's 'Cultuureducatie met kwaliteit' en 'Innovatie amateurkunst'.

Kunstfactor en Cultuurnetwerk Nederland zien veel kansen in de kennisketenbenadering die de staatssecretaris kiest en zal deze kansen dan ook graag benutten in de nieuwe organisatie. De samenwerking van bovengenoemde werkvelden – cultuureducatie, kunsteducatie, professionele cultuurinstellingen en amateurkunst - zien wij in de praktijk steeds meer voorkomen. Het nieuwe kennisinstituut zal inzetten op de ondersteuning van elk werkveld op zich en op de vele kansrijke mogelijkheden die de onderlinge samenwerking tussen werkvelden biedt. Obstakels in de infrastructuur worden in overleg met overheden en instellingen geïnventariseerd en zo mogelijk weggenomen.

Een breed uitvoeringsinstrumentarium is nodig om de door de staatssecretaris genoemde taken te realiseren. Daarnaast is internationale oriëntatie noodzakelijk – voor inspiratie, vergelijking en kwaliteitsversterking – waardoor activiteiten in EU-lidstaten en vergelijkbare landen ook hun doorwerking kunnen krijgen in Nederland en omgekeerd.

Zoals de staatssecretaris stelt is de amateurkunstsector omvangrijk en wordt deze grotendeels gemanaged door vrijwilligers. De amateurkunst beweegt mee met de maatschappelijke veranderingen en terecht dat de staatssecretaris hiervoor een programmlijn wenst binnen het takenpakket van het Fonds Podiumkunsten en Cultuureducatie, juist in het verlengde van de onder meer organisatorisch te verwachte veranderingen. Voor de amateurkunst gaat het voorts om deskundigheidsbevordering van het bestuurlijke en artistiek kader en om netwerken van amateurkoepels, buitenschoolse kunsteducatie en het kunstvakonderwijs.

Buitendien zijn wij van mening dat het nieuwe kennisinstituut blijvend in moet zetten op de ondersteuning van de amateurkunst, om de vernieuwing van de amateurkunstsector en de zichtbaarheid van amateurkunst te bevorderen.

De taken, zoals de staatssecretaris die schetst voor cultuureducatie, in, rondom en buiten het onderwijs, zijn omvangrijk en divers van aard. Bestaande taken van Cultuurnetwerk Nederland worden voortgezet of krijgen een ander accent en nieuwe taken worden er aan toegevoegd. Deze omvangrijke opdracht wordt met graagte uitgevoerd mits het nieuwe kennisinstituut voldoende bewegingsruimte en financiële mogelijkheden krijgt om die redelijkerwijs te kunnen realiseren.

¹ Een fusie van Kunstfactor, sectorinstituut amateurkunst en Cultuurnetwerk Nederland, expertisecentrum voor cultuureducatie

Juist de gevraagde inzet – naast de al bestaande - op kennisnetwerken binnen en tussen cultuur, onderwijs en overheden, de – door het kabinet haast verplicht gestelde - professionalisering van de gehele cultuursector, de opzet en uitvoering van een onderzoeksagenda voor cultuureducatie en de coördinerende rol voor een duidelijke infrastructuur voor kunst- en cultuureducatie vragen veel – en voor een groot deel nieuwe – aandacht van het te vormen kennisinstituut.

De (gesubsidieerde) buitenschoolse kunsteducatie staat onder een grote financiële (lokale) druk. Gemeentelijke overheden stellen zich - op grond van hun beleidsmogelijkheden - steeds vaker de vraag óf en hóe zij kunsteducatieve activiteiten en trajecten voor talentontwikkeling het best kunnen ondersteunen en voor welke groepen burgers die ondersteuning bedoeld moet zijn. Veranderende politieke keuzes betekenen voor gevestigde lokale instellingen een grote omslag in denken en handelen en een (her)nieuw(d)e oriëntatie op marktstrategieën, doelgroepen, producten en diensten. Deskundigheidsbevordering en informatievoorziening van het nieuwe kennisinstituut zijn ook hier – in overleg met branche en betrokkenen – nodig om passende beleidsinstrumenten en nieuwe marktstrategieën lokaal in te kunnen zetten, uitgaand van het aanwezige spectrum van gesubsidieerde en ongesubsidieerde kunsteducatie.

Opmerkingen

- Er is een *duidelijke taak- en rolafbakening nodig* tussen het te vormen kennisinstituut en het Fonds Podiumkunsten en Cultuurparticipatie. Het Fonds Cultuurparticipatie zal met het kennisinstituut vooraf overleg moeten voeren en tot gezamenlijke afspraken komen over de programma's, die mede tot de taakuitvoering van het kennisinstituut behoren. Het landelijk flankerend beleid ten behoeve van scholen, leraren en culturele instellingen (programma 'Cultuureducatie met kwaliteit') en de beleidsondersteuning van beoefenaars, verenigingen en instellingen bij het inspelen op de veranderingen in de kunstbeoefening (programma 'Innovatie amateurkunst') kan immers enkel worden vormgegeven en uitgevoerd in samenhang en afstemming met de werkzaamheden van het kennisinstituut voor amateurkunst en cultuureducatie.
- Het budget van 4,7 miljoen euro, zoals opgenomen in de brief van de staatssecretaris, is erg krap, gezien de veelheid aan opdrachten en taken die het kabinet het instituut toedicht en die het kennisinstituut graag op zich wil nemen. Het huidige beschikbare budget van beide instellingen bedraagt op dit moment 9 miljoen euro, inclusief een bedrag van 1,8 miljoen euro dat Cultuurnetwerk jaarlijks al meer dan tien jaar als opdrachtgeld ontvangt in het kader van het departementale programma Cultuur en School. Het voorgestelde budget voor het nieuwe kennisinstituut betekent *een halvering van de huidige middelen*, maar is bedoeld voor de uitvoering van een *sterk uitgebreid aantal opdrachten en taken*. Voor de sectordoorsnijdende amateurkunst en cultuureducatie is € 17 miljoen gereserveerd, niet erg veel, vergeleken met alle andere categoriale sectoren. Voor dit werkveld wordt een bezuiniging voorgesteld van 33%, terwijl de *bezuinigingen op de andere sectoren minder tot veel minder zijn* (uitgezonderd de sector beeldende kunst).

Vergeleken met de andere sectoren in de beleidsbrief is het beschikbare budget voor deze sectordoorsnijdende en beleidsrijke sector *dus laag*. Wij achten een bedrag van 5,5 miljoen euro *noodzakelijk* om de bovengenoemde taken in het nieuwe kennisinstituut uit te kunnen voeren.

Tom de Rooij
Directeur- bestuurder Kunstfactor

Piet Hagenaars
Directeur Cultuurnetwerk Nederland